Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 17. marca 2016*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Naliehavé prejudiciálne konanie — Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 — Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu — Článok 3 ods. 3 — Právo členských štátov poslať žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny — Článok 18 — Povinnosti členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti v prípade spätného prijatia žiadateľa — Smernica 2013/32/EÚ — Spoločné konania o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany — Posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu“

Vo veci C-695/15 PPU,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (Správny a pracovný súd v Debrecíne, Maďarsko) z 18. decembra 2015 a doručený Súdnemu dvoru 23. decembra 2015, ktorý súvisí s konaním:

Shiraz Baig Mirza

proti

Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory T. von Danwitz, sudcovia C. Lycourgos, E. Juhász, C. Vajda (spravodajca) a K. Jürimäe,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: I. Illéssy, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 22. februára 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— S. B. Mirza, v zastúpení: R. Miskolczi, B. Pohárnok, T. Fazekas a G. Győző, ügyvédek,

— Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, v zastúpení: Á. Szép, splnomocnený zástupca,

— maďarská vláda, v zastúpení: Z. Fehér a G. Koós, splnomocnení zástupcovia,

— nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller a T. Henze, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: maďarčina.

— holandská vláda, v zastúpení: M. de Ree, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Condou-Durande a A. Tokár, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 8. marca 2016,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 3 a článku 18 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, s. 31, ďalej len „nariadenie Dublin III“).

2 Tento návrh bol podaný v konaní, ktorého účastníkmi sú pán Mirza a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (Úrad pre prisťahovalectvo a štátne občianstvo, ďalej len „Úrad“) a ktorého predmetom je rozhodnutie, ktorým Úrad jednak zamietol žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorú podal pán Mirza, ako neprípustnú a jednak rozhodol o odsune pána Mirzu z Maďarska.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie Dublin III

3 V odôvodnení 12 nariadenia Dublin III sa uvádza:

„Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany [(Ú. v. EÚ L 180, s. 60)] by sa mala uplatňovať popri ustanoveniach týkajúcich sa procesných záruk upravených v tomto nariadení a bez toho, aby ňou boli dotknuté, a to s výhradou obmedzení uplatňovania uvedenej smernice.“

4 Článok 1 tohto nariadenia vymedzuje predmet úpravy uvedeného nariadenia takto:

„Toto nariadenie stanovuje kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanú v jednom z členských štátov štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti (ďalej len ‚zodpovedný členský štát‘).“

5 Článok 3 toho istého nariadenia, nazvaný „Prístup k postupu posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu“, stanovuje:

„1. Členské štáty posúdia každú žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorú podá štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti na území ktoréhokoľvek z nich, ako aj na hranici alebo v tranzitnom priestore. Žiadosť posúdi jeden členský štát, a to ten, ktorý je podľa kritérií stanovených v kapitole III označený ako zodpovedný.

2. Keď nie je možné určiť žiaden zodpovedný členský štát na základe kritérií uvedených v tomto nariadení, je za jej posúdenie zodpovedný prvý členský štát, v ktorom bola žiadosť o medzinárodnú ochranu podaná.

Ak nie je možné odovzdanie žiadateľa do členského štátu, ktorý je primárne určený za zodpovedný, pretože sa zo závažných dôvodov možno domnievať, že v konaní o azyle a podmienkach prijímania žiadateľov existujú v danom členskom štáte systémové chyby, na základe ktorých hrozí žiadateľom neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle článku 4 Charty základných práv Európskej únie, členský štát uskutočňujúci proces určovania zodpovedného členského štátu pokračuje v posudzovaní kritérií stanovených v kapitole III s cieľom zistiť, či iný členský štát nemôže byť určený ako zodpovedný.

Ak nemožno vykonať odovzdanie podľa tohto odseku do žiadneho členského štátu určeného na základe kritérií stanovených v kapitole III alebo do prvého členského štátu, v ktorom bola podaná žiadosť, stane sa zodpovedným členským štátom členský štát, ktorý uskutočňuje proces určovania zodpovedného členského štátu.

3. Každý členský štát si ponechá právo poslať žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny pri dodržaní pravidiel a záruk stanovených v smernici [2013/32].“

6 Článok 7 nariadenia Dublin III, nazvaný „Hierarchia kritérií“, v odseku 2 stanovuje:

„Členský štát zodpovedný podľa kritérií stanovených v tejto kapitole sa určí na základe situácie existujúcej vtedy, keď žiadateľ po prvýkrát podal svoju žiadosť o medzinárodnú ochranu v členskom štáte.“

7 Článok 18 tohto nariadenia, nazvaný „Povinnosti zodpovedného členského štátu“, znie:

„1. Členský štát zodpovedný podľa tohto nariadenia je povinný:

…

c) za podmienok stanovených v článkoch 23, 24, 25 a 29 prijať späť štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátnej príslušnosti, ktorí vzali posudzovanú žiadosť späť a podali žiadosť v inom členskom štáte, alebo ktorí sa nachádzajú na území iného členského štátu bez povolenia na pobyt;

…

2. …

V prípadoch spadajúcich do rozsahu pôsobnosti odseku 1 písm. c), keď zodpovedný členský štát prerušil posudzovanie žiadosti na základe jej späťvzatia žiadateľom pred prijatím rozhodnutia vo veci samej v prvom stupni, uvedený členský štát zabezpečí, aby mal žiadateľ právo požiadať o dokončenie posúdenia jeho žiadosti alebo podať novú žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorá sa nebude považovať za následnú žiadosť v zmysle smernice [2013/32]. V takých prípadoch členské štáty zabezpečia, že sa posúdenie žiadosti dokončí.

…“

8 Článok 26 uvedeného nariadenia, nazvaný „Oznámenie rozhodnutia o odovzdaní“, v odseku 1 stanovuje:

„Keď dožiadaný členský štát akceptuje, že má prevziať alebo prijať späť žiadateľa alebo inú osobu uvedenú v článku 18 ods. 1 písm. c) alebo d), žiadajúci členský štát oznámi dotknutej osobe rozhodnutie o jej odovzdaní do zodpovedného členského štátu a v príslušných prípadoch aj rozhodnutie neposudzovať jej žiadosť o medzinárodnú ochranu. Ak dotknutú osobu zastupuje právny zástupca alebo iný poradca, môže členský štát rozhodnúť, že rozhodnutie oznámi tomuto právnemu zástupcovi alebo poradcovi a nie dotknutej osobe, a prípadne ju o rozhodnutí upovedomí.“

9 Článok 27 toho istého nariadenia, nazvaný „Opravné prostriedky“, v odseku 1 stanovuje:

„Žiadateľ alebo iná osoba uvedená v článku 18 ods. 1 písm. c) alebo d) má právo na účinný opravný prostriedok vo forme odvolania proti rozhodnutiu o odovzdaní alebo vo forme vecného alebo právneho preskúmania tohto rozhodnutia, a to na súde.“

Smernica 2013/32

10 Článok 28 smernice 2013/32, nazvaný „Konanie v prípade konkludentného späťvzatia alebo odstúpenia od žiadosti“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Ak existuje opodstatnený dôvod domnievať sa, že žiadateľ svoju žiadosť konkludentne vzal späť alebo od nej odstúpil, členský štát zabezpečí, aby rozhodujúci orgán prijal rozhodnutie buď o zastavení posudzovania, alebo, ak rozhodujúci orgán považuje žiadosť za neopodstatnenú na základe primeraného posúdenia jej vecnej stránky v súlade s článkom 4 smernice [Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, s. 9)], o jej zamietnutí.

Členské štáty môžu predpokladať, že žiadateľ konkludentne vzal späť svoju žiadosť o medzinárodnú ochranu alebo od nej odstúpil, najmä, ak sa preukázalo, že:

…

b) utiekol z miesta, kde býval, alebo z miesta, kde bol držaný, alebo toto miesto bez povolenia opustil bez toho, aby sa v primeranom čase obrátil na príslušný orgán, alebo v primeranom čase nesplnil svoju povinnosť hlásiť sa alebo inú oznamovaciu povinnosť, pokiaľ žiadateľ nepreukáže, že sa tak stalo v dôsledku okolností, ktoré nemohol ovplyvniť.

Na účely vykonania týchto ustanovení môže členský štát stanoviť lehoty alebo usmernenia.

2. Členské štáty zabezpečia, aby žiadateľ, ktorý sa po prijatí rozhodnutia o zastavení posudzovania žiadosti podľa odseku 1 tohto článku opäť prihlásil príslušnému orgánu, mal právo požadovať opätovné otvorenie svojho prípadu alebo podať novú žiadosť nepodliehajúcu postupu uvedenému v článkoch 40 a 41.

…

Členské štáty môžu povoliť, aby rozhodujúci orgán pokračoval v posudzovaní žiadosti v štádiu, v ktorom bolo posudzovanie zastavené.“

11 Článok 33 smernice 2013/32, nazvaný „Neprípustné žiadosti“, stanovuje:

„1. Okrem prípadov, v ktorých sa žiadosť neposudzuje v súlade s nariadením [Dublin III], od členských štátov sa nevyžaduje, aby posudzovali, či žiadateľ spĺňa požiadavky na priznanie medzinárodnej ochrany podľa smernice [2011/95] v prípade, že sa žiadosť považuje za neprípustnú podľa tohto článku.

2. Členské štáty môžu považovať žiadosť o medzinárodnú ochranu za neprípustnú, iba ak:

…

c) krajina, ktorá nie je členským štátom, sa podľa článku 38 považuje za bezpečnú tretiu krajinu pre žiadateľa;

…“

12 Článok 38 tejto smernice, nazvaný „Koncepcia bezpečnej tretej krajiny“, v odsekoch 2 a 5 stanovuje:

„2. Uplatňovanie koncepcie bezpečnej tretej krajiny podlieha pravidlám stanoveným vo vnútroštátnom práve vrátane:

a) pravidiel vyžadujúcich existenciu spojenia medzi žiadateľom a dotknutou treťou krajinou, na základe ktorého by bolo odôvodnené, aby táto osoba odišla do tejto krajiny;

b) pravidiel o metodike, akou sa príslušné orgány ubezpečia, že v prípade konkrétnej krajiny alebo konkrétneho žiadateľa možno uplatniť koncepciu bezpečnej tretej krajiny. Súčasťou tejto metodiky bude posúdenie bezpečnosti krajiny pre konkrétneho žiadateľa v každom jednotlivom prípade a/alebo vnútroštátne určenie krajín, ktoré sa považujú za všeobecne bezpečné;

c) pravidiel, ktoré v súlade s medzinárodným právom umožňujú individuálne posúdenie toho, či dotknutá tretia krajina je pre konkrétneho žiadateľa bezpečná, ktoré prinajmenšom umožnia žiadateľovi napadnúť uplatňovanie koncepcie bezpečnej tretej krajiny z dôvodu, že tretia krajina nie je v jeho konkrétnej situácii bezpečná. Žiadateľovi sa tiež umožní namietať proti existencii spojenia medzi ním a treťou krajinou podľa písmena a).

…

5. Členské štáty pravidelne informujú Komisiu o krajinách, na ktoré uplatňujú túto koncepciu podľa ustanovení tohto článku.“

13 Článok 39 uvedenej smernice, nazvaný „Koncepcia európskej bezpečnej tretej krajiny“, v odsekoch 1 až 3 a 7 stanovuje:

„1. Členské štáty môžu stanoviť, že v prípade, ak príslušný orgán na základe skutočností zistil, že žiadateľ chce neoprávnene vstúpiť na územie tohto štátu z bezpečnej tretej krajiny podľa odseku 2, alebo už na jeho územie z takejto krajiny neoprávnene vstúpil, sa posúdenie jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu a posúdenie bezpečnosti tohto žiadateľa v jeho konkrétnej situácii, ako je uvedené v kapitole II, neuskutoční alebo sa neskutoční v plnom rozsahu.

2. Tretiu krajinu možno považovať za bezpečnú tretiu krajinu na účely odseku 1 len vtedy, ak:

a) ratifikovala Ženevský dohovor a dodržiava jeho ustanovenia bez akýchkoľvek zemepisných obmedzení;

b) má zákonom stanovené konanie o azyle a

c) ratifikovala Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a dodržiava jeho ustanovenia vrátane noriem týkajúcich sa účinných opravných prostriedkov.

3. Žiadateľovi sa umožní namietať proti uplatneniu koncepcie európskej bezpečnej tretej krajiny z dôvodu, že dotknutá tretia krajina nie je bezpečná v jeho konkrétnej situácii.

…

7. Členské štáty pravidelne informujú Komisiu o krajinách, na ktoré uplatňujú túto koncepciu podľa tohto článku.“

14 Článok 46 smernice 2013/32, nazvaný „Právo na účinný opravný prostriedok“, v odsekoch 1 a 3 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby žiadatelia mali právo na účinný opravný prostriedok pred súdom proti:

a) rozhodnutiu o ich žiadosti o medzinárodnú ochranu vrátane rozhodnutia:

…

ii) považovať žiadosť za neprípustnú podľa článku 33 ods. 2;

…

iv) neuskutočniť posúdenie podľa článku 39;

…

3. V záujme dosiahnutia súladu s odsekom 1 členské štáty zabezpečia, aby účinný opravný prostriedok zahŕňal posúdenie skutkových aj právnych otázok v plnom rozsahu *ex nunc* vrátane prípadného posúdenia potrieb medzinárodnej ochrany podľa smernice [2011/95], a to aspoň v rámci konania o opravnom prostriedku pred súdom prvého stupňa.“

Maďarské právo

Zákon o práve na azyl

15 § 2 zákona č. LXXX z roku 2007 o práve na azyl (menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény, *Magyar Közlöny* 2007/83, ďalej len „zákon o práve na azyl“), znie:

„Podľa tohto zákona sa rozumie:

…

i) pod bezpečnou treťou krajinou: krajina, o ktorej je orgán príslušný v oblasti azylu presvedčený, že so žiadateľom o medzinárodnú ochranu sa v tejto krajine bude zaobchádzať podľa nasledujúcich zásad:

ia) žiadateľ sa nemusí obávať o svoj život ani slobodu z dôvodu svojej rasy, vierovyznania, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania politického názoru, ani nie je vystavený riziku utrpenia vážneho bezprávia;

ib) rešpektuje sa zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia podľa Ženevského dohovoru;

ic) uznáva a uplatňuje sa zákaz stanovený medzinárodným právom prijať opatrenia týkajúce sa odsunu do krajiny, v ktorej by bol žiadateľ vystavený riziku zaobchádzania podľa článku XIV ods. 2 základného zákona [(Alaptörvény)], a

id) existuje možnosť požiadať o priznanie postavenia utečenca a v prípade jeho priznania požívať ochranu podľa Ženevského dohovoru;

…“

16 Podľa § 45 ods. 5 zákona o práve na azyl:

„V prípade, ak sa zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia uvedená v ods. 1 a 2 vyššie neuplatňuje, orgán príslušný v oblasti azylu vo svojom rozhodnutí o zamietnutí žiadosti o azyl nariadi na jednej strane odňatie povolenia na pobyt vydaného na humanitárne účely a na druhej strane prijme – ak cudzinec nemá nárok na povolenie na pobyt na území Maďarska z iného dôvodu – opatrenia týkajúce sa návratu a odsunu cudzinca podľa zákona č. II z roku 2007 o vstupe a pobyte štátnych príslušníkov tretích krajín [(2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról)] a určí dĺžku trvania zákazu vstupu a pobytu.“

17 § 51 ods. 1, 2 a 4 zákona o práve na azyl stanovuje:

„1. V prípade, ak nie sú splnené podmienky uplatnenia dublinských nariadení, orgán príslušný v oblasti azylu rozhodne o otázke prípustnosti žiadosti a o tom, či sú splnené podmienky na rozhodnutie o predmete žiadosti v rámci skráteného konania.

2. Žiadosť je neprípustná v prípade, ak:

…

e) v súvislosti so žiadateľom existuje tretia krajina, ktorú možno v jeho prípade považovať za bezpečnú tretiu krajinu.

…

4. Žiadosť môže byť podľa odseku 2 písm. e) vyššie vyhlásená za neprípustnú len v prípade, ak žiadateľ:

a) mal pobyt v bezpečnej tretej krajine a mal by možnosť požiadať v tejto krajine o účinnú ochranu v súlade s ustanoveniami § 2 písm. i);

b) prechádzal územím takej tretej krajiny a mal by v dotknutej krajine možnosť požiadať o účinnú ochranu v súlade s ustanoveniami § 2 písm. i);

c) má príbuzenské vzťahy s osobami, ktoré sa nachádzajú v takej krajine, a môže vstúpiť na jej územie, alebo ak

d) bezpečná tretia krajina požiada o vydanie žiadateľa.“

18 § 53 zákona o práve na azyl znie:

„1. Orgán príslušný v oblasti azylu zamietne žiadosť uznesením, ak dospeje k záveru, že je splnená jedna z podmienok uvedených v § 51 ods. 2.

2. Rozhodnutia o zamietnutí vydané z dôvodu neprípustnosti žiadosti alebo ukončenia skráteného konania môžu byť predmetom súdneho preskúmania. Podanie návrhu na preskúmanie nemá – okrem prípadu rozhodnutí vydaných na základe § 51 ods. 2 písm. e) a § 51 ods. 7 písm. h) – odkladný účinok, pokiaľ ide o výkon rozhodnutia.

…

5. Súd, ktorý prejednáva taký návrh, nemôže zmeniť rozhodnutie orgánu príslušného v oblasti azylu; zruší správne rozhodnutie, ktoré bolo vydané v rozpore s právnymi predpismi – s výnimkou prípadu, ak ide o procesné pravidlá, ktorých porušenie nemá vplyv na podstatu veci – a v prípade potreby uloží orgánu príslušnému v oblasti azylu povinnosť viesť nové konanie. Proti súdnemu rozhodnutiu, ktorým sa ukončuje konanie, nemožno podať odvolanie.“

Nariadenie vlády z 21. júla 2015

19 Podľa § 2 nariadenia vlády č. 191/2015 (VII.21.) o určení krajín pôvodu, ktoré sa považujú za bezpečné, a bezpečných tretích krajín na vnútroštátnej úrovni [191/2015. (VII. 21.) Kormányrendelet a nemzeti szinten biztonságosnak nyilvánított származási országok és biztonságos harmadik országok meghatározásáról] z 21. júla 2015 (ďalej len „nariadenie vlády z 21. júla 2015“):

„Za bezpečné tretie krajiny v zmysle § 2 písm. i) zákona o práve na azyl sa považujú členské štáty Európskej únie a kandidátske krajiny na vstup do Európskej únie – s výnimkou Turecka –, členské štáty Európskeho hospodárskeho priestoru a tie štáty Spojených štátov amerických, ktoré neuplatňujú trest smrti, ako aj:

1. Švajčiarsko,

2. Bosna a Hercegovina,

3. Kosovo,

4. Kanada,

5. Austrália,

6. Nový Zéland.“

20 § 3 ods. 2 nariadenia vlády z 21. júla 2015 stanovuje:

„Ak mal žiadateľ o azyl pobyt na území jednej z tretích krajín považovaných za bezpečné podľa zoznamu Európskej únie o bezpečných tretích krajinách alebo podľa § 2 tohto nariadenia vlády, alebo prechádzal územím jednej z týchto krajín, môže v rámci konania o azyle podľa zákona o práve na azyl preukázať, že v jeho konkrétnom prípade mu nebol umožnený prístup k účinnej ochrane v tejto krajine v zmysle § 2 písm. i) zákona o práve na azyl.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

21 Pán Mirza, ktorý je pakistanským štátnym príslušníkom, v auguste 2015 neoprávnene vstúpil územie Maďarska zo Srbska. Dňa 7. augusta 2015 podal v Maďarsku žiadosť o medzinárodnú ochranu. Počas konania, ktoré sa začalo na základe jeho žiadosti, pán Mirza opustil miesto pobytu, ktoré mu bolo pridelené. Úrad rozhodnutím z 9. októbra 2015 ukončil posudzovanie tejto žiadosti, o ktorej v súlade s článkom 28 ods. 1 písm. b) smernice 2013/32 konštatoval, že bola konkludentne vzatá späť.

22 Pán Mirza bol následne zadržaný v Českej republike pri pokuse dostať sa do Rakúska. České orgány požiadali Maďarsko, aby prijalo pána Mirzu späť, pričom Maďarsko tejto žiadosti v súlade s článkom 18 ods. 1 písm. c) nariadenia Dublin III vyhovelo.

23 Podľa vnútroštátneho súdu z listín založených v spise, ktoré mu boli predložené, nevyplýva, že české orgány boli v rámci postupu týkajúceho sa spätného prijatia informované o maďarskej právnej úprave alebo o praxi maďarských orgánov, podľa ktorých žiadosť pána Mirzu o medzinárodnú ochranu mala

byť najprv posúdená z hľadiska prípustnosti, pričom toto posúdenie mohlo vzhľadom na to, že Srbská republika sa ako kandidátska krajina na vstup do Únie nachádzala na zozname bezpečných tretích krajín stanovenom maďarskou právnou úpravou, viesť k odoslaniu pána Mirzu do Srbska bez posúdenia jeho žiadosti z vecného hľadiska.

24 Pán Mirza po tom, čo ho Maďarsko prijalo späť, podal v Maďarsku 2. novembra 2015 druhú žiadosť o medzinárodnú ochranu.

25 Na základe tejto žiadosti sa začalo druhé konanie o poskytnutí medzinárodnej ochrany, počas ktorého bol pán Mirza zaistený.

26 Pán Mirza bol 2. novembra 2015 v rámci tohto druhého konania vypočutý. Počas tohto výsluchu Úrad upozornil pána Mirzu na skutočnosť, že jeho žiadosť o medzinárodnú ochranu môže byť zamietnutá ako neprípustná, pokiaľ nepreukáže, že vzhľadom na jeho konkrétnu situáciu Srbská republika pre neho nie je bezpečnou treťou krajinou. Pán Mirza vo svojej odpovedi uviedol, že v tomto štáte nebol v bezpečí.

27 Úrad svojím rozhodnutím z 19. novembra 2015 zamietol žiadosť pána Mirzu ako neprípustnú z dôvodu, že pre neho existuje bezpečná tretia krajina, a to Srbsko, ktoré bolo v § 2 nariadenia vlády z 21. júla 2015 označené za bezpečnú tretiu krajinu. Podľa rozhodnutia Úradu pán Mirza mohol preukázať, že v jeho konkrétnom prípade Srbsko nepredstavovalo bezpečnú tretiu krajinu, ale neurobil to. Úrad v tomto rozhodnutí nariadil opatrenia týkajúce sa návratu a odsunu pána Mirzu.

28 Pán Mirza podal proti uvedenému rozhodnutiu žalobu na vnútroštátny súd, pričom tvrdil, že si neželá byť vrátený do Srbska, kde nebude v bezpečí.

29 Za týchto podmienok Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (Správny a pracovný súd v Debrecíne) rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 3 ods. 3 nariadenia [Dublin III] vykladať v tom zmysle, že

a) členské štáty môžu vykonať právo poslať žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny len pred určením zodpovedného členského štátu, alebo môžu vykonať toto právo aj po tomto určení?

b) je odpoveď na predchádzajúcu otázku odlišná v prípade, keď členský štát konštatuje, že je zodpovedným štátom, keď prijme žiadateľa pochádzajúceho z iného členského štátu po podaní žiadosti na účely jeho odovzdania alebo prijatia späť na základe kapitol V a VI nariadenia Dublin III, a nie v okamihu, keď bola žiadosť prvýkrát podaná na jeho orgány v súlade s článkom 7 ods. 2 nariadenia Dublin III a kapitolou III uvedeného nariadenia?

2. Ak podľa výkladu Súdneho dvora podaného pri odpovedi na prvú otázku môže byť právo poslať žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny vykonané aj po odovzdaní uskutočnenom postupom podľa nariadenia Dublin III:

Možno článok 3 ods. 3 nariadenia Dublin III vykladať v tom zmysle, že členské štáty môžu vykonať toto právo aj v prípade, ak členský štát uskutočňujúci odovzdanie nebol počas postupu upraveného v nariadení Dublin III informovaný o presnej vnútroštátnej právnej úprave týkajúcej sa výkonu tohto práva alebo o praxi uplatňovanej vnútroštátnymi orgánmi?

3. Možno článok 18 ods. 2 nariadenia Dublin III vykladať v tom zmysle, že v prípade, že žiadateľ bol podľa článku 18 [ods. 1] písm. c) uvedeného nariadenia prijatý späť, v konaní sa má pokračovať v štádiu, v ktorom bolo počas predchádzajúceho konania prerušené?“

O naliehavom konaní

30 Vnútroštátny súd navrhol, aby sa na predmetný návrh na začatie prejudiciálneho konania uplatnilo naliehavé prejudiciálne konanie upravené v článku 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

31 Tento súd odôvodnil svoj návrh najmä tým, že pán Mirza bol až do 1. januára 2016 zaistený v rámci konania o žiadosti o medzinárodnú ochranu, o ktorú ide vo veci samej, pričom vnútroštátny súd príslušný v danej oblasti môže toto zaistenie predĺžiť.

32 Okrem toho vnútroštátny súd 6. januára 2016 v reakcii na žiadosť Súdneho dvora oznámil Súdnemu dvoru, že zaistenie bolo predĺžené do dňa vydania konečného rozhodnutia o žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktorú podal pán Mirza, alebo – pokiaľ sa také rozhodnutie nevydá do 1. marca 2016 – do tohto posledného uvedeného dátumu. Z informácií, ktoré Súdnemu dvoru poskytol vnútroštátny súd, navyše vyplýva, že po 1. marci 2016 môže byť zaistenie opäť predĺžené o 60 dní, pričom maximálna celková doba zaistenia predstavuje šesť mesiacov.

33 V prvom rade je potrebné poukázať na to, že prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia Dublin III, ktoré spadá pod oblasti uvedené v hlave V tretej časti Zmluvy o FEÚ týkajúcej sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Možno naň preto uplatniť naliehavé prejudiciálne konanie.

34 V druhom rade, pokiaľ ide o kritérium naliehavosti, podľa judikatúry Súdneho dvora je potrebné zohľadniť skutočnosť, že dotknutá osoba vo veci samej je v súčasnosti pozbavená slobody a jej ponechanie vo väzbe závisí od vyriešenia sporu vo veci samej (pozri v tomto zmysle rozsudok Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 24). Okrem toho situáciu dotknutej osoby treba posudzovať ku dňu skúmania návrhu na prejednanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania v rámci naliehavého konania (pozri v tomto zmysle rozsudok N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 40).

35 V prejednávanom prípade je po prvé nesporné, že k tomuto dňu bol pán Mirza pozbavený slobody. Po druhé treba poukázať na to, že pokračovanie zaistenia dotknutej osoby závisí od výsledku sporu vo veci samej, ktorého predmetom je zákonnosť zamietnutia žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktorú podal pán Mirza. Z vysvetlení, ktoré poskytol vnútroštátny súd, totiž vyplýva, že zaistenie pána Mirzu bolo nariadené v rámci konania o posudzovaní tejto žiadosti.

36 Za týchto podmienok štvrtá komora Súdneho dvora 11. januára 2016 na základe návrhu sudcu spravodajcu a po vypočutí generálnej advokátky rozhodla o vyhovení návrhu vnútroštátneho súdu na prejednanie tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania v rámci naliehavého konania.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

37 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 3 nariadenia Dublin III vykladať v tom zmysle, že členský štát môže vykonať právo poslať žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny aj po tom, čo tento štát na základe tohto nariadenia v rámci postupu týkajúceho sa spätného prijatia uznal, že je zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej žiadateľom, ktorý odišiel z tohto členského štátu pred prijatím rozhodnutia o jeho prvej žiadosti o medzinárodnú ochranu vo veci samej.

38 V prvom rade treba poukázať na to, že účelom nariadenia Dublin III je podľa jeho článku 1 stanoviť kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej v jednom z členských štátov štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti.

39 Nariadenie Dublin III neobsahuje pravidlo, ktoré by bránilo odoslaniu žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny tak pred určením zodpovedného členského štátu, ako aj po jeho určení, keďže toto nariadenie len stanovuje kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu.

40 Ako nemecká vláda zdôraznila na pojednávaní, článok 3 ods. 3 uvedeného nariadenia, ktorý neobsahuje nijaké časové obmedzenie, stanovuje, že každý členský štát si „ponechá“ právo poslať žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny. Toto právo má v zmysle tohto ustanovenia „každý členský štát“ a musí ho vykonávať „pri dodržaní pravidiel a záruk stanovených v smernici [2013/32]“.

41 Z odôvodnenia 12 nariadenia Dublin III navyše vyplýva, že smernica 2013/32 by sa mala uplatňovať popri ustanoveniach týkajúcich sa procesných záruk upravených v tomto nariadení a bez toho, aby ňou boli dotknuté, a to s výhradou obmedzení uplatňovania uvedenej smernice.

42 V rámci spoločného európskeho azylového systému, ktorého neoddeliteľnou súčasťou sú nariadenie Dublin III a smernica 2013/32, teda koncepciu bezpečnej tretej krajiny môžu uplatňovať všetky členské štáty, či už je to členský štát určený za zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podľa kritérií uvedených v kapitole III nariadenia Dublin III, alebo akýkoľvek iný členský štát na základe článku 3 ods. 3 tohto nariadenia.

43 V druhom rade, čo sa týka konkrétnejšie článku 33 smernice 2013/32, vzhľadom na ktorý sa vnútroštátny súd pýta na možnosť členského štátu poslať žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny po tom, čo bola stanovená zodpovednosť tohto členského štátu za posúdenie tejto žiadosti v súlade s nariadením Dublin III, je potrebné konštatovať, že tento článok, ktorého cieľom je zmierniť povinnosť členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu vymedzením prípadov, v ktorých sa taká žiadosť považuje za neprípustnú, vôbec neobmedzuje pôsobnosť práva poslať takého žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny uvedeného v článku 3 ods. 3 tohto nariadenia.

44 Skutočnosť, že v článku 33 ods. 1 smernice 2013/32 je použité slovné spojenie „okrem prípadov, v ktorých sa žiadosť neposudzuje v súlade s nariadením [Dublin III]“, neumožňuje dospieť k inému záveru.

45 Toto slovné spojenie sa totiž týka prípadov, ktoré dopĺňajú prípady upravené uvedeným nariadením, ako je prípad odovzdania žiadateľa o medzinárodnú ochranu do zodpovedného členského štátu uvedený v článku 26 ods. 1 toho istého nariadenia, keď sa žiadosti o medzinárodnú ochranu neposudzujú. Toto slovné spojenie použité v uvedenej smernici teda neobmedzuje rozsah pôsobnosti článku 3 ods. 3 nariadenia Dublin III.

46 Skutočnosť, že určitý členský štát uznal, že je zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu na základe nariadenia Dublin III, teda nebráni tomu, aby tento členský štát následne poslal žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny.

47 Na tomto závere nič nemení povinnosť, aby „členské štáty zabezpeči[li], že sa posúdenie žiadosti dokončí“, vyplývajúca z článku 18 ods. 2 druhého pododseku uvedeného nariadenia.

48 V tejto súvislosti treba poukázať na to, že uvedené ustanovenie len spresňuje niektoré povinnosti zodpovedného členského štátu, najmä povinnosť, aby členský štát zabezpečil, že posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sa dokončí, a netýka sa práva poslať žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny.

49 Článok 18 nariadenia Dublin III teda neobmedzuje rozsah pôsobnosti článku 3 ods. 3 tohto nariadenia, najmä vo vzťahu k členskému štátu, ktorý v rámci postupu týkajúceho sa spätného prijatia uzná, že je zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej žiadateľom, ktorý odišiel z tohto členského štátu pred prijatím rozhodnutia o veci samej v prvom stupni.

50 Odlišný výklad článku 18 ods. 2 nariadenia Dublin III by mal za následok zavedenie výnimky z článku 3 ods. 3 tohto nariadenia, keďže by zbavil členské štáty, ktoré na základe článku 18 ods. 1 písm. c) uvedeného nariadenia prijali žiadateľa späť, práva poslať tohto žiadateľa do bezpečnej tretej krajiny. V uvedenom článku 3 ods. 3 sa pritom nenachádza nijaký odkaz na takú výnimku a táto výnimka by nemohla byť odôvodnená žiadnym z cieľov, ktoré nariadenie Dublin III sleduje.

51 Ak by sa totiž členskému štátu zakázalo vykonať právo uvedené v článku 3 ods. 3 nariadenia Dublin III za okolností, o aké ide vo veci samej, malo by to za následok, že žiadateľ, ktorý bez toho, aby počkal na konečné rozhodnutie o jeho žiadosti, utiekol do iného členského štátu, než v ktorom podal túto žiadosť, by sa v prípade, ak by ho zodpovedný členský štát prijal späť, nachádzal vo výhodnejšej situácii ako žiadateľ, ktorý počkal na posúdenie svojej žiadosti v zodpovednom členskom štáte.

52 Taký výklad by mohol nabádať štátnych príslušníkov tretích krajín a osoby bez štátnej príslušnosti, ktorí podali žiadosť o medzinárodnú ochranu v niektorom členskom štáte, aby odcestovali do iných členských štátov, čím by došlo k sekundárnemu pohybu, ktorému má nariadenie Dublin III práve zabrániť tým, že stanovuje jednotné mechanizmy a kritériá na určenie zodpovedného členského štátu.

53 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na prvú otázku tak, že článok 3 ods. 3 nariadenia Dublin III sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže vykonať právo poslať žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny aj po tom, čo tento štát na základe tohto nariadenia v rámci postupu týkajúceho sa spätného prijatia uznal, že je zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej žiadateľom, ktorý odišiel z tohto členského štátu pred prijatím rozhodnutia o jeho prvej žiadosti o medzinárodnú ochranu vo veci samej.

O druhej otázke

54 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 3 nariadenia Dublin III vykladať v tom zmysle, že bráni odoslaniu žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny, ak členský štát uskutočňujúci odovzdanie tohto žiadateľa do zodpovedného členského štátu nebol počas postupu týkajúceho sa spätného prijatia informovaný o právnej úprave tohto posledného uvedeného členského štátu, ktorá sa týka odosielania žiadateľov do bezpečných tretích krajín, ani o praxi jeho príslušných orgánov v danej oblasti.

55 V prejednávanom prípade vnútroštátny súd uvádza, že maďarská právna úprava zavádza domnienku neprípustnosti žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných žiadateľmi, ktorí prišli na územie Maďarska zo Srbska, ktoré sa podľa tejto právnej úpravy považuje za bezpečnú tretiu krajinu, a ktorí nepodali žiadosť o medzinárodnú ochranu v tejto tretej krajine.

56 V tomto kontexte je potrebné v prvom rade poukázať na to, že v rámci postupu týkajúceho sa spätného prijatia nariadenie Dublin III neukladá zodpovednému členskému štátu povinnosť informovať členský štát uskutočňujúci odovzdanie o obsahu svojej vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti odosielania žiadateľov do bezpečných tretích krajín alebo o svojej administratívnej praxi v danej oblasti.

57 V tejto súvislosti treba konštatovať, že vnútroštátna právna úprava a vnútroštátna prax, ktoré sa týkajú koncepcie bezpečnej tretej krajiny, nemajú vplyv na určenie zodpovedného členského štátu a na odovzdanie dotknutého žiadateľa do tohto členského štátu.

58 Ďalej je potrebné poukázať na to, že hoci smernica 2013/32 podľa jej článku 38 ods. 5 vyžaduje, aby členské štáty pravidelne informovali Komisiu o tretích krajinách, na ktoré uplatňujú koncepciu bezpečnej tretej krajiny, vôbec neukladá zodpovednému členskému štátu, aby v prípade, ak prijme žiadateľa späť, informoval členský štát uskutočňujúci odovzdanie o svojej právnej úprave týkajúcej sa bezpečných tretích krajín alebo o praxi svojich orgánov príslušných v tejto oblasti.

59 Napokon treba konštatovať, že skutočnosť, že zodpovedný členský štát neposkytne členskému štátu uskutočňujúcemu odovzdanie informácie o svojej právnej úprave týkajúcej sa bezpečných tretích krajín a o svojej administratívnej praxi v danej oblasti, nepredstavuje porušenie práva žiadateľa na účinný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní a proti rozhodnutiu o žiadosti o medzinárodnú ochranu.

60 Pokiaľ ide o rozhodnutie o odovzdaní, z článku 27 nariadenia Dublin III vyplýva, že žiadateľ má právo na účinný opravný prostriedok vo forme odvolania proti rozhodnutiu o odovzdaní alebo vo forme vecného alebo právneho preskúmania tohto rozhodnutia, a to na súde.

61 Keďže v rámci postupu týkajúceho sa spätného prijatia žiadateľa zodpovedný členský štát nie je povinný informovať členský štát uskutočňujúci odovzdanie o svojej platnej právnej úprave, ktorá stanovuje domnienku neprípustnosti žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej žiadateľom, ktorý prišiel na jeho územie z bezpečnej tretej krajiny, ktorú takto definuje uvedená právna úprava, neposkytnutie takých informácií nemôže predstavovať porušenie práv žiadateľa.

62 Okrem toho, čo sa týka rozhodnutia o žiadosti o medzinárodnú ochranu, žiadateľ má v zodpovednom členskom štáte podľa článku 46 smernice 2013/32 právo na účinný opravný prostriedok pred súdom tohto členského štátu, ktorý mu umožní napadnúť rozhodnutie založené na vnútroštátnych právnych predpisoch týkajúcich sa bezpečných tretích krajín na základe článku 38 alebo článku 39 tejto smernice, v závislosti od jeho individuálnej situácie.

63 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na druhú otázku tak, že článok 3 ods. 3 nariadenia Dublin III sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni odoslaniu žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny, ak členský štát uskutočňujúci odovzdanie tohto žiadateľa do zodpovedného členského štátu nebol počas postupu týkajúceho sa spätného prijatia informovaný o právnej úprave tohto posledného uvedeného členského štátu, ktorá sa týka odosielania žiadateľov do bezpečných tretích krajín, ani o praxi jeho príslušných orgánov v danej oblasti.

O tretej otázke

64 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 18 ods. 2 nariadenia Dublin III vykladať v tom zmysle, že ak bol žiadateľ o medzinárodnú ochranu prijatý späť, v konaní o posudzovaní jeho žiadosti sa má pokračovať v štádiu, v ktorom ho príslušné orgány zodpovedného členského štátu prerušili.

65 V tejto súvislosti je potrebné poukázať po prvé na to, že článok 18 ods. 2 druhý pododsek uvedeného nariadenia vyžaduje, aby zodpovedný členský štát zabezpečil, že posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sa „dokončí“. Neukladá však takému členskému štátu povinnosť pokračovať v posudzovaní žiadosti o medzinárodnú ochranu v konkrétnom štádiu konania.

66 Článok 18 ods. 2 druhý pododsek nariadenia Dublin III totiž vzhľadom na to, že vyžaduje, aby žiadateľ mal právo domáhať sa prijatia konečného rozhodnutia o jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu, a to buď v rámci konania, ktoré bolo prerušené, alebo v rámci nového konania, ktoré sa nepovažuje za konanie o následnej žiadosti, má žiadateľovi zaručiť posúdenie jeho žiadosti, ktoré zodpovedá požiadavkám, ktoré smernica 2013/32 stanovuje pre prvé žiadosti v prvom stupni. Naopak cieľom tohto ustanovenia nie je predpísať spôsob, akým sa má v konaní v takej situácii pokračovať, ani zbaviť zodpovedný členský štát možnosti vyhlásiť žiadosť za neprípustnú.

67 Po druhé článok 28 ods. 2 druhý pododsek smernice 2013/32 výslovne stanovuje, že členské štáty môžu povoliť, aby orgán, ktorý v prvom stupni rozhoduje o žiadostiach o medzinárodnú ochranu, pokračoval v posudzovaní žiadosti v štádiu, v ktorom bolo posudzovanie prerušené, pričom im však neukladá takú povinnosť.

68 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na tretiu otázku tak, že článok 18 ods. 2 nariadenia Dublin III sa má vykladať v tom zmysle, že ak bol žiadateľ o medzinárodnú ochranu prijatý späť, toto ustanovenie neukladá povinnosť pokračovať v konaní o posudzovaní jeho žiadosti v štádiu, v ktorom bolo toto konanie prerušené.

O trovách

69 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 3 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov, sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže vykonať právo poslať žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny aj po tom, čo tento štát na základe tohto nariadenia v rámci postupu týkajúceho sa spätného prijatia uznal, že je zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej žiadateľom, ktorý odišiel z tohto členského štátu pred prijatím rozhodnutia o jeho prvej žiadosti o medzinárodnú ochranu vo veci samej.**

2. **Článok 3 ods. 3 nariadenia č. 604/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni odoslaniu žiadateľa o medzinárodnú ochranu do bezpečnej tretej krajiny, ak členský štát uskutočňujúci odovzdanie tohto žiadateľa do zodpovedného členského štátu nebol počas postupu týkajúceho sa spätného prijatia informovaný o právnej úprave tohto posledného uvedeného členského štátu, ktorá sa týka odosielania žiadateľov do bezpečných tretích krajín, ani o praxi jeho príslušných orgánov v danej oblasti.**

3. **Článok 18 ods. 2 nariadenia č. 604/2013 sa má vykladať v tom zmysle, že ak bol žiadateľ o medzinárodnú ochranu prijatý späť, toto ustanovenie neukladá povinnosť pokračovať v konaní o posudzovaní jeho žiadosti v štádiu, v ktorom bolo toto konanie prerušené.**

Podpisy